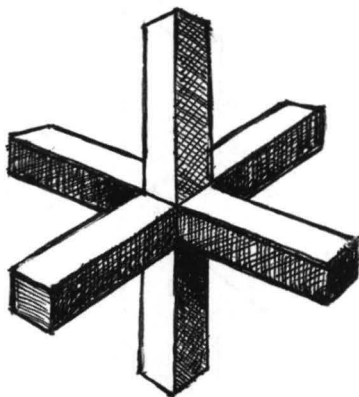

Simbolul universal al crucii este foarte bine relevat de către René Guénon în cartea *Simbolismul Crucii*:

„Simbolismul direcțiilor spațiului este tocmai cel pe care-l vom aplica în tot ce va urma, fie din punct de vedere «macrocosmic» ca până acum, fie din punct de vedere «microcosmic». Crucea cu trei dimensiuni constituie, conform limbajului geometric, un «sistem de coordonate» la care poate fi raportat întregul spațiu; și spațiul va simboliza aici ansamblul tuturor posibilităților, fie al unei ființe particulare, fie al Existenței universale”¹⁶.

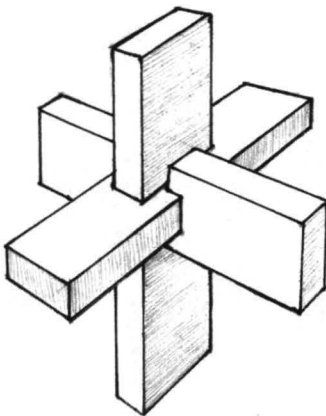
Crucea cu trei dimensiuni

Nodul adaugă tuturor calităților simbolice ale crucii cu trei dimensiuni, pe cele ale contrariilor care se unesc prin „îmbrățișare” ce se articulează perfect într-un sens care duce la centru și care are vădite trimeri atât spre simbolurile solare, așa cum am mai spus, cât și spre cele ale Marii Zeițe Mame. Astfel, Nodul Sacru maramureșean culege toate marile arhetipuri ale tuturor tradițiilor și ale cunoașterii lor, într-o singură mare Unitate Primordială, într-un singur Principiu. Acest Principiu are aici formă și conținut, desfășurare spațială și simbolică în ciuda faptului că „Principiul” nu poate avea formă spațio-temporală, ci poate doar produce forme din această familie. De altfel, Nodul nostru sacru în spațialitatea lui nu poate fi construit fără o alipire a unei părți din ultimul element – fapt care trădează materialitatea sa, dar și metafora, convenția acceptată pentru ca el, Nodul, să poată reprezenta „Principiul”. De fapt, nu aripile Nodului, razele lui, exprimă Principiul, ci tocmai golul lui interior, neființa lui.

¹⁶ René Guénon, *Simbolismul Crucii*, Ed. Herald, București, 2012, p. 44;

Acest arhetip plastic este în mod evident o surpriză absolută prin perfecțiunea lui formală și ideală. Observațiile, studiile, interpretările lui René Guénon asupra crucii cu trei dimensiuni se pot aplica și Nodului Sacru, numai că acesta din urmă este un simbol mult mai profund și este cu totul perfect.

Elementele Nodului se intercalează și fizic și simbolic la centru ca o consecință a structurii lor, pe când crucea cu trei dimensiuni prezintă o adunare simplă, aritmetică, a celor șase elemente convenționale, construite radial pe cele trei dimensiuni ale spațiului. Dacă se elimină o axă (două brațe), crucea cu trei dimensiuni devine cruce cu două dimensiuni, pe când nodul nu se poate reduce la nici o altă formă, nu se poate simplifica. Înlăturarea unui element nu se poate face decât prin spargere completă prin distrugerea structurii. Scopul acestei structuri este sublinierea golului lăuntric ca loc al elementului sacru. În fond, acest gol este un altar de jertfă fără formă. Nodul zidește în el golul sonor, Verbul.

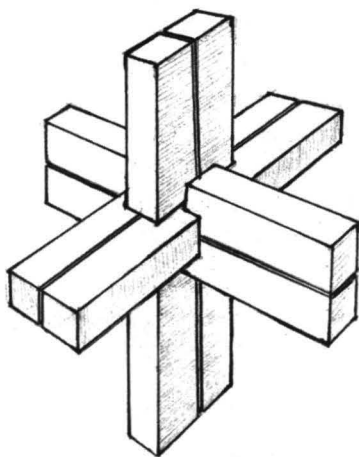
Atât la Nodul Sacru, cât și la crucea cu trei dimensiuni, complementarele dispar în centru. Doar că la Nod ele se transformă, se reîntorc în „eterul primordial”, pe când la cruce întoarcerea tuturor se face într-un centru material dens, desigur supraîncărcat de sensuri și de mare concentrație de energie simbolică.

Ca să fie Nod, Crucea cu trei dimensiuni are nevoie nu numai de golul interior, ci și de unirea între ele a celor șase capete. „Complementarismul însuși, care este încă dualitate, trebuie, la un anumit grad, să dispară în fața unității, cei doi termeni ai săi echilibrându-se și neutralizându-se într-un fel, unindu-se până la a fuziona indisolubil în indiferențierea primordială.”¹⁷

Contrariile Nodului conlucrează pentru inelul de strângere a „golului” prin presarea acestuia ori prin rezistența la forța de împingere interioară, la explozia lui (ori implozia lui) sau poate amândouă deodată. „Centrul crucii este așadar punctul în care se conciliază și se rezolvă toate opozițiile; în acest punct se stabilește sinteza tuturor termenilor contrari, care, în realitate, nu sunt

¹⁷ *ibidem*, p. 60;

contrari decât conform punctelor de vedere exterioare și particulare ale cunoașterii distinctive”¹⁸.

În acest punct se reflectă toate eforturile transcendente ale brațelor Crucii, dar și ale Nodului Sacru. Acest spațiu central absoarbe și împacă totul, atât la Cruce, cât și la Nod. Paradoxul „nimic și totul” dă semnalul zonei arhetipale sau sacre. Punctul din centru este sacru pentru că aici au fost sacrificate cuplurile de contrarii pentru scopul Centrului. În punctul de intersecție a brațelor Crucii și în golul Nodului, forma și ființa scapă de varietatea traseelor formelor, de tensiunea și vârtejul lor energetic, se eliberează de propria lor devenire, de propria lor aparență, carnalitate, mântuindu-se. În Centru toate direcțiile se odihnesc una în alta, se absorb una pe cealaltă, topindu-se în ființa Principiului.

Crucea cu trei dimensiuni și Nodul Sacru sunt cele mai semnificative și desăvârșite simboluri ale Centrului și se regăsesc sub o formă sau alta în toate marile Tradiții. Nodul Sacru însă (care are și funcția Crucii cu trei dimensiuni) mai presus de toate este: esența FORMEI și forma ESENȚEI, deopotrivă și deodată (Planșa XXII).

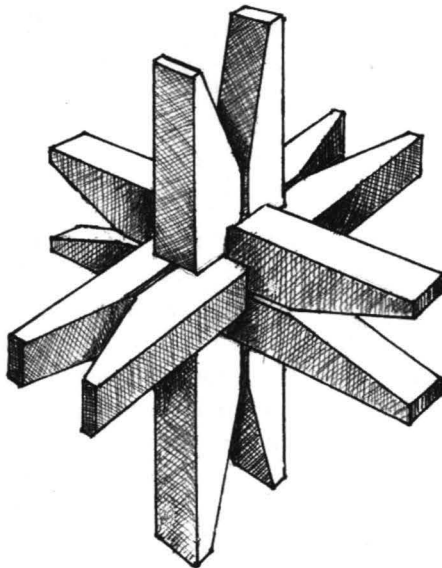
Iată miracolul simbolic al acestui arhetip plastic românesc și european. În „golul” din Nodul Sacru se face conectarea cu toate celelalte lumi arhetipale. Acesta este canalul prin care el respiră Ființa, Viața, Principiul. De aceea el se aseamănă și cu „Ierusalimul Cereșc”:

„Iată, cortul lui Dumnezeu este cu oamenii și El va sălășlui cu ei. Și se va șterge orice lacrimă din ochii lor și moarte nu va mai fi. Nici un blestem nu va mai fi. Și tronul lui Dumnezeu și al Mielului va fi în ea și slugile Lui îi vor sluji Lui. Și vor vedea fața Lui și numele Lui va fi pe frunțile lor. Și noapte nu va mai fi; și nu au trebuință de lumina lămpii sau de lumina soarelui pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină și vor împărăți în vecii vecilor” (Apocalipsa 22, 3-5, 21,23)

¹⁸ *ibidem*, p. 62;

Există o diferență de valoare simbolică între Crucea cu trei brațe (șase raze) și Nodul Sacru. Deși amândouă au același număr de elemente, ele se articulează diferit în jurul centrului. Amândouă au în centru un cub, numai că cel al Nodului este gol. Brațele Crucii sunt simple emanații convenționale, pe când razele Nodului sunt îmbrățișări repetate, dinamice și nu pasive, ca și în cazul Crucii. În acest fel, Nodul Sacru absoarbe toate semnificațiile Crucii cu trei dimensiuni, oferind totodată și alte infinite registre de semnificație.

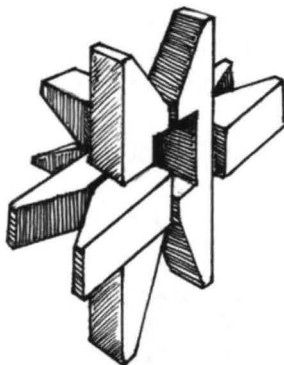
Brațele Crucii se întâlnesc și se concentrează într-un cub central ce se încarcă astfel cu densitatea tuturor brațelor însă, la Nod, acest spațiu își pierde densitatea și materialitatea, sacrificându-se, trecând în altă dimensiune.

Nodul își organizează brațele pentru un eveniment ce nu ține doar de lumea aceasta, doar de percepția acestui nivel de realitate, ci și de promisiunea articulației cu universuri paralele ale spiritului, promisiunea Mântuirii. Spațiul interior al Nodului este astfel o poartă simbolică spre Viața veșnică, spre pajiștea verde a Mielului.

Adam este „Isus Cristos” care a păcătuț; Isus Cristos este „Adam” care nu a păcătuț. De aceea, El a mântuit omenirea de păcatul lui Adam. Protopărintele devine acum, în locul lui Adam, Isus Cristos, care înlocuiește jertfa pentru iertarea păcatului cu iubirea de Dumnezeu și de seamănul tău.

„Ați auzit că s-a zis: «Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău» Iar Eu zic vouă: «Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreți și peste cei nedreți»” (Matei 4, 43-45).

Golul interior al Nodului (secțiune)

NODUL ȘI CUPA GRAALULUI

Simbolul Cupei Graalului

Cupa Graalului trimite, în primul rând, la Cupa lui Iosif din Arimateea care a adunat sângele lui Isus Cristos ce țâsnea din rana provocată de lancea centurionului Loginus, aceeași cupă din care a băut Isus Cristos la Cîna cea de Taină.

Simbolul arhetipal al cupei, al recipientului, se întinde până în Egiptul Antic sau la civilizația celtică (Ceaunul lui Dagda¹⁹, Cupa stăpânului), acoperind atât simbolul Inimii Sacre, cât și pe cel al recipientelor ritualice (athanorul, tigva, oul, semiluna, chiupul indian ce conține amrita, arca și altele).

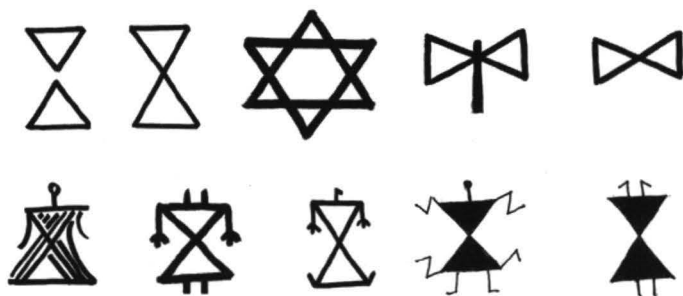
După Gilbert Durand, recipientul absolut e marea, însă tot atât de important e și Oul Cosmic (placenta primordială).

Împărțirea în două a Oului, dualitatea, reprezintă intrarea în multiplicitate. Prin această secționare orizontală a Oului se formează două cupe²⁰. Una superioară, cu gura în jos și baza (rădăcina) în sus, și cealaltă,

¹⁹Dagda („Zeul cel Bun”) avea multe titluri, cum ar fi Tatăl Tuturor sau Stăpânul Cunoașterii Perfecțe; el era zeul conducător al tribului irlandez de ființe zeești, Tuatha De Danaan. Reprezentat ca un om cu o burtă rotundă, având o tunică scurtă (ca acelea purtate de agricultori), era înarmat cu un ciomag magic, atât de mare încât era nevoie de opt oameni ca să îl poată mișca. Cu un capăt al ciomagului el putea ucide nouă oameni deodată; cu capătul de cupru al ciomagului putea da viața înapoi. El mai avea un Ceaun al inspirației și al regenerării, cu care putea produce cantități enorme de mâncare. În plus, ca harpist putea aduce la existență anotimpurile anului. – Rowena și Rupert Shepherd, *1000 de simboluri*, Ed. Aquila’93, Oradea, 2007;

²⁰ Vezi forma de clepsidră a scaunelor de la Masa Tăcerii din Ansamblul de la Târgu Jiu a lui Constantin Brâncuși, așezate aici în sens invers descrierii noastre (Cupa Cerului jos pe care se sprijină Cupa Pământului). Aici, Cupa Cerului face bază Cupei Pământului, căci aceste scaune sunt făcute pentru cei din cer (eroi, sfinți), nu pentru cei de pe pământ. (a se vedea *Planșa XXVI*)

inferioară, cu gura în sus și baza pe pământ. Prin simplificare obținem triunghiul cu vârful în sus pentru prima și triunghiul cu vârful în jos pentru a doua. Unirea celor două triunghiuri formează Steaua lui David, ca simbol al legământului între Dumnezeu și om, al unirii celor de Sus cu cele de Jos. Aceleași triunghiuri așezate invers au dat și semnul Marii Zeițe Mamă (Cultura Cucuteni, Cultura Etruscă, Africană și altele), dar și simbolul securii duble „labrys” aflate pe frontonul labirintului din Cnossos.

Astfel, avem prima cupă, cu baza în Cer și gura spre Pământ, care se numește Cupa Cerului sau Cupa Nemuririi. Ea strânge roua de pe Arborele Vieții din centrul Edenului și conține elixirul nemuririi, amrita. Este accesibilă doar celor cu „tălpile în cer”, nemuritorilor, sfinților sau eroilor.²¹

Cea de-a doua cupă, Cupa Cunoașterii, are baza pe pământ și este similară Cupei Belșugului, Ceaunului lui Dagda, Cupei Stăpânului sau Cornului Abundenței. Este cupa din care au băut Adam și Eva sub Pomul Cunoașterii Binelui și Răului. Dar iată și o referire islamică la această cupă:

„În Tainele lui Hamza stă scris că unul din prietenii emirului Hamza, unchiul lui Mahomed, ducându-se la mormântul lui Adam, în insula Serendib sau Ceylon, a primit chiar din mâna lui Adam o cupă magică grație căreia putea să ia ce înfățișarea dorea. Nu este oare acesta simbolul putinței de a deveni ceea ce îți este cunoscut, în sensul în care cunoașterea înseamnă co-naștere?

Cupa dragostei sau vinul bucuriei sunt acordate sfinților privilegiați, în Paradis: «Sfinții, veniți de departe, își lasă toiegele la ușă și li se îngăduie să intre, ca să bea vinul turnat în cupe de paharnici (Îngerii); apoi sunt salutați, la lumina lumânărilor, de o ființă misterioasă, apărută pe neașteptate, sub trăsăturile unui tânăr de o frumusețe impunătoare; iar ei se prosternează în fața acestui idol în care se află Esența divină». Cupa, este simbol al pregătirii pentru comuniune în adorare și dragoste”.²²

Cele două cupe adună conținutul elixirelor de Jos și de Sus și formează împreună Oul ca început al Lumii. (Planșa XXVI)

²¹ Din poemele medievale sau romanele despre Cupa Graalului și Cavalerii Mesei Rotunde, precum *Perceval* sau cele scrise de Chrétien de Troyes, Robert de Boron și alții, aflăm că pentru a putea avea Cupa și pentru a-l salva pe regele Pescar, Galahad a răspuns întrebării: „La ce servește Cupa Graalului?”

²² Jean Chevalier, Alain Gheerbrant (coord.), op. cit., p. 317; (Cupă, Pahar)

Gura e și ea o cupă. A graiului, a cuvântului. În limba română, cuvintele grai, graal sunt apropiate fonetic. Poate Cupa Graalului conține Verbul Sfânt (Graiul stă în „Cupa gurii”; Sfântului Ioan i se spune „Ioan Gură de Aur”, căci vorbește despre Cuvântul Primordial).

Ajunși în acest punct cu interpretarea celor două cupe complementare, născute prin secționarea orizontală a oului, este inevitabilă comparația lor cu Nodul Sacru care e conținător al Golului Sonor. Aproximarea semantică a Cupei Graalului de Nodul Sacru nu e întâmplătoare, deoarece amândouă sunt recipiente sacre.

Despre Cupa Graalului legenda spune că este cioplită de către îngeri din smaraldul de pe fruntea lui Lucifer, pierdut de către acesta în timpul căderii sale din cer. Cupa i-a fost încredințată lui Adam, dar acesta a pierdut-o alungat fiind din Paradis și a ajuns la Seth, urmând o lungă istorie până la Iosif din Arimateea și mai departe în Marea Britanie, declanșând marile legende și mistere ale Sfântului Graal și ale marelui rege Arthur (urs fondator – constituind casta războinicilor ce se opune castei spirituale a mistrețului, castei preoților), pe larg exploatate de literatura medievală continentală sau insulară:

„Graalul mai era desemnat și drept potir: simbol al corabiei, al arcei conținând germenii renașterii ciclice, al tradiției pierdute. Se mai cuvine menționat că semiluna, echivalent al cupei, este de asemenea o barcă.

Cu simbolismul Graalului se aseamănă cel al calotei craniene din tantrism care conține sânge (uneori ceai sau alcool): este vorba despre exprimarea nemuririi sau a cunoașterii obținute cu prețul morții pentru starea actuală, deci despre renașterea inițiativă sau supraomenească.

Cupele euharistice, care conțin Trupul și Sângele lui Hristos, exprimă un simbolism analog cu acela al Graalului. «Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică» (Ioan, 6, 54), spune Iisus Hristos.”²³

Dacă Graalul este sinonim Cupei Nemuririi, cealaltă Cupă, cu gura spre cer, este Cupa Abundenței, a „cunoașterii luciferice” în termenii lui Lucian Blaga, cunoaștere pe verticală ce nu închide misterul ci îl adâncește: „pe de o parte se arată prin semnele sale și pe de altă parte se ascunde după semnele sale”.²⁴

²³ Jean Chevalier, Alain Gheerbrant (coord.), op. cit., p. 316; (Cupă, Pahar)

²⁴ Lucian Blaga, *Cunoașterea Luciferică*, Humanitas, București, 1993, p. 20;

Ouă încondeiate din Bucovina cu motivul Nodului Sacru

Cupa Nemuririi, Graalul, conținătoare a Sângelui nemuritor al lui Isus Cristos, este inversă Cupei Cunoașterii și presupune iubirea absolută față de Principiu și nu abundență materială.

Nodul Sacru, cu toate calitățile și funcțiile lui simbolice, arătate mai înainte într-un mod simplificat, este beneficiarul simbolic al celor două cupe.

Golul interior al Nodului Sacru reunește cele două cupe și reface unitatea și unicitatea Oului Sacru. De aceea, acest gol sonor exprimă Verbul Inițial și este înconjurat de o structură colțuroasă (lânci, raze, spini, săbii, colți de mistreț, cristale) ce apără misterul și sacralitatea golului interior al grotei, al inimii sfinte a nodului.

Asocierea Cupei Graalului cu lancea este frecventă la mai toți hermeneuții Graalului, având în vedere faptul că, după G. Durand, orice cavitate „este înainte de toate organul feminin”²⁵ și atrage deci simbolurile masculine (lancea). În ceea ce ne privește, forma nodului cu cele 12 raze exterioare acoperă sensul lăncii, precum și cel al săgeții care străpunge inima sau al sabiei ce taie Nodul Gordian. Prin „androginitatea” sa, Nodul Sacru se are pe sine ca opoziție, acoperind și funcția lăncii și pe cea a cupei.

Astfel Nodul Sacru este un simbol al iubirii și al fecundității, conținându-și propria sămânță sonoră. Golul lui este o „tăcere” imaterială a formelor sale spațiale exterioare și conține atât elixirul nemuririi, sângele lui Isus Cristos, Cuvântul lui Dumnezeu, cât și hieroglifa inimii și cunoașterea adevărului din eul nostru.

Nodul leagă și dezleagă interiorul de exterior, Susul cu Josul, și este poarta spre cunoașterea și perfecționarea sinelui. Este o oglindă interioară și „poarta strâmtă” prin care se ajunge în „illotempore”, refacerea timpului și spațiului edenic. Nodul este astfel Oul Cosmic înconjurat de raze, coroana ultimei chakre, lotusul cu 1000 de petale și este izvorul, fluviul de lapte al galaxiilor.

²⁵Gilbert Durand, *Structurile antropologice ale imaginarului*, Editura Univers, București, 1977, p. 299;

Nodul Sacru și cupele închise

Cele două cupe care alcătuiesc corpul Oului Sacru, Cupa Nemuririi și Cupa Cunoașterii, formează împreună ceea ce se poate numi Recipientul Sacru Închis sau Marea Cupă Închisă.

Acest arhetip are radiații simbolico-funcționale prin toate recipientele sacre închise, cum sunt: grotă, inima, oul, placenta, sămânța, tigva sau athanorul (sub formă de ou) și Nodul Sacru.

Modul acesta de funcționare este legat, în primul rând, de golul interior pe care aceste simboluri îl conțin, apoi de procesul vital al lor care constă în inspirație și expirație (Ida și Pingala), pe canalul „medular” numit Sushumna, pe care urcă șarpele Kundalini care apoi se eliberează în ultima chakră.

Acest lucru este foarte bine ilustrat de Caduceul lui Hermes cu cei doi șerpi încolăciți în sens invers în jurul axului central care semnifică inspirația și expirația, pulsația micro și macrocosmică, integrarea aspectului diurn și a celui nocturn.

„Coloana Nesfârșitului” a lui Constantin Brâncuși ilustrează aceste pulsații. Elementele coloanei nu se strangulează complet după fiecare modul, lăsând parcă loc „măduvei” canalului Sushumna. Sculptorul nu era străin de filosofia indiană, ba chiar avea proiecte grandioase acolo.

Recipientele sacre închise amintite absorb, inspiră lancea (săgeata, raza, energia masculină, colțul mistrețului), apoi expiră sângele sfânt, roua celestă, fătul divin, lumina, în Cupa Nemuririi, care receptează acest sacrificiu ce constituie alimentul nemuririi și al mântuirii. Să urmărim câteva exemple în acest sens:

- În secolele XVII – XX, în Transilvania și în întreg Imperiu Austro-Ungar, circulau, desigur sub influența evului mediu, icoane pe sticlă sau litografii și xilografuri reprezentând pe Maica Domnului cu mâinile arătându-și pieptul unde se poate vedea Inima Sfântă lovită de un pumnal sau o săgeată, înconjurată de raze, și Cupa care adună Sângele Sfânt.

- Șarpele Kundalini este lovit de săgeata lui Shiva, trezit din amorțeala lui, de la baza coloanei (mlaștina, mълul primordial, apele negre) pentru a urca pe coloană ca un foc ce activează toate cele șapte chakre și se eliberează în creștet.

- Isus Cristos e lovit de lancea centurionului Cornelius Loginus, iar sângele Lui este strâns în Cupă de Iosif din Arimateea.

- Inițiatul intră în grotă trecând probele labirintului, este lovit de raza cunoașterii (ucis simbolic) în altarul din centrul grotei, apoi este eliberat, de obicei prin partea superioară a grotei (vârful muntelui), este iluminat, inițiat, ridicat la un alt grad de cunoaștere, renăscut.

- Ovulul este fecundat de fluxul spermatic (phalus) ce străbate labirintul specific (uterul), ca apoi placenta (cupa) să elibereze fătul ca „aliment” al devenirii, ca substanță a vieții, ca începător al unui ciclu, purtător al vieții.

- Ovulul Sacru este fecundat din Centru spre exterior, pentru că, așa cum am văzut, în Centru nu există vibrații labirintice, ci doar unde, perfect concentrice, de lumină și armonie.

Prin „Poarta Strămtă” mântuirea vine și din abisul microcosmic și din cel macrocosmic. Aceste unde care fecundează Oul Sacru sunt emanațiile „Sfântului Duh”, ale energiei cuvântului care întruhidează și dă viață. Cupa este și simbolul „Maicii Preciste” (cuvânt ce face aluzie și la zeița Iștar și Isis), care, coborând pe pământ naște „avatarul”, se preface apoi în Cupă și își recuprinde Fiul pierdut. Această îmbinare euharistică dintre Cupă și Sângele lui Cristos este o „căsătorie” sfântă, dincolo de spațiul și timpul sacrificiului: „Stăruința unei atari legende, ubicuitatea unui atare obiect ne arată profunda valorificare a acestui simbol al cupei, care e totodată vas, grasale, și tradiție, carte sfântă, gradale, adică simbol al mamei primordiale, doică și protectoare.”²⁶

Ouă încondeiate din Bucovina cu motivul Nodului Sacru

- Am văzut că și gura este un recipient care se închide și se deschide (inspiră și expiră), eliberând cuvântul, sunetul. Urechea aude, gura vorbește, naște cuvintele (gură, cor, oral, corindă, horă, orchestră – sunet graal, cupă, cuvânt, cunoaștere).

- Nodul Sacru a inspirat pietricelele în golul lui și, fecundat de ele, produce sunetul, expiră. Însă aici sunetul e strâns legat de mișcare. Rotirea nodului produce mișcarea sonoră a pietricelelor. Nodul de lemn e, în felul acesta, spațiu, timp și mișcare.

Nodul Sacru, fiind prototip al Oului Primordial și al Oului orfic, poate aspira funcțiile simbolice ale celor două cupe, de Sus și de Jos, și acoperă întru totul simbolurile recipientelor sacre închise.

Uitat de mituri și ieșit din religii în urmă cu mii de ani, Nodul Sacru are și astăzi o prezență non-verbală spectaculară (așa cum nădăjduim că am dovedit și demonstrat în această carte), în toate tradițiile și culturile populare din întreaga lume, fiind interpretat ca simbol al centrului, însă confundat aproape întotdeauna cu simbolul soarelui, pe toate tipurile de suporturi ale vechilor și actualelor civilizații.

Iată de ce am încercat să fim acum, cu mijloacele noastre modeste, în ultimul ceas, „avocatul diavolului” pentru a ridica la cunoaștere și înțelegere acest complex simbol, pentru a înlătura vâlul de umbră de pe acest uriaș și pe nedrept ignorat arhetip al lumilor preistorice și istorice.

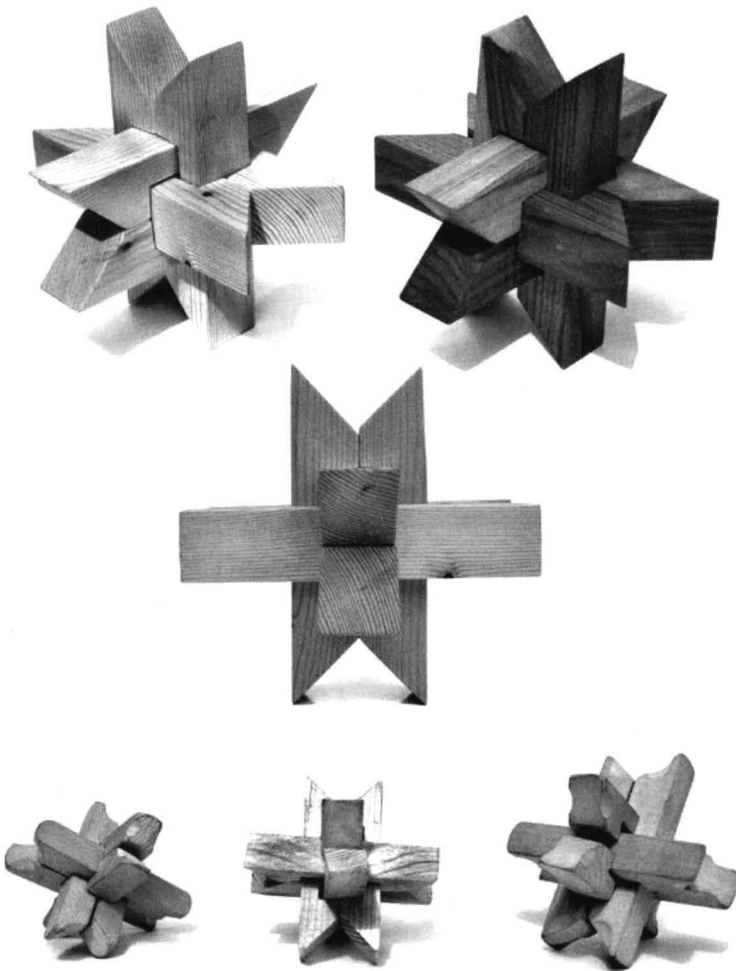
²⁶Gilbert Durand, *op. cit.*, p. 317;

Cuvânt de încheiere

Mi s-a relevat o secundă misterul acestui Nod Sacru. A devenit trupul, mintea și inima mea. O bucurie imensă m-a cuprins. Nepământeasă. O relaxare absolută, ca cea a morții și o plăcere instantanee, enormă. Oare cât de puțin am putut să exprim din această pură satisfacție pe care numai muzica o poate exprima?

Am scris despre o minune a lumii: Nodul Sacru. Dar cine știe dacă limitele mele nu l-au obscurat în loc să-l reveleze, nu i-au ascuns adevărata și sacra sa măreție! Nu-l poți înțelege dacă nu îl simți ca pe propriul trup, dacă el nu devine inima ta, mintea ta, sufletul tău. Nu-l poți înțelege dacă acel gol interior al nodului nu devine propriul gol sacru al inimii tale. Inundat de mistere, locuind în perfecțiunea propriei forme, Nodul Sacru rămâne arhetipul plastic cel mai apropiat de Principiu. El acoperă axele orizontale, dar și înălțimile și abisul, construind, în acest fel, osatura sferei.

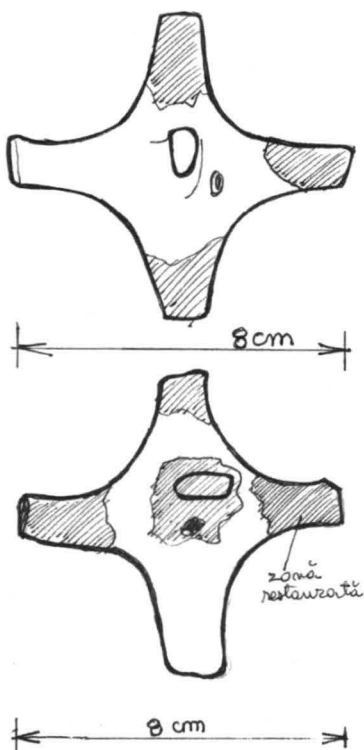
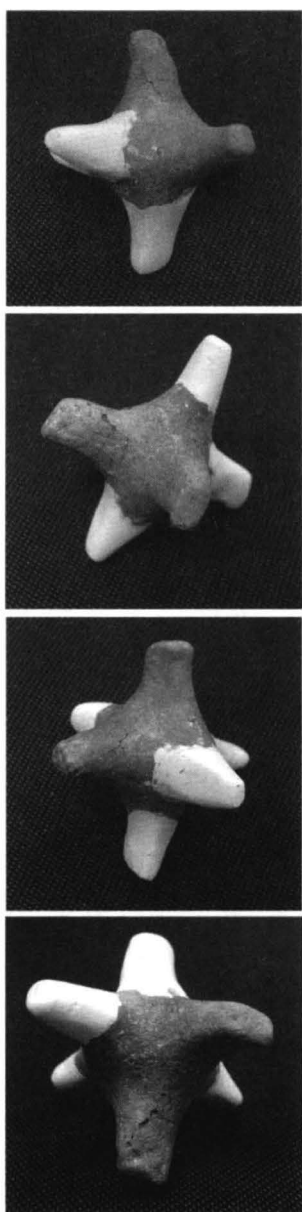
Nodul epuizează toate simbolurile sacre, fiind expresia plenară a Centrului, a energiilor și radiațiilor sale. Povestea Nodului Sacru se află în alcătuirea cosmică a Universului, dar și în aventura unui atom și a energiilor sale. Nodul Maramureșean este sfânt și e trimis de Dumnezeu pe Pământ, ca una din infinitele fețe ale Chipului Său, ca Înger cu trupul de lemn și este cel mai frumos lucru din această lume.

Planșa I. **NODUL DACIC**. Principiul Nodului Sacru.
(Noduri de lemn executate de Lucian și Dănuț Marchiș
și Grigore Țulean – Maramureș)

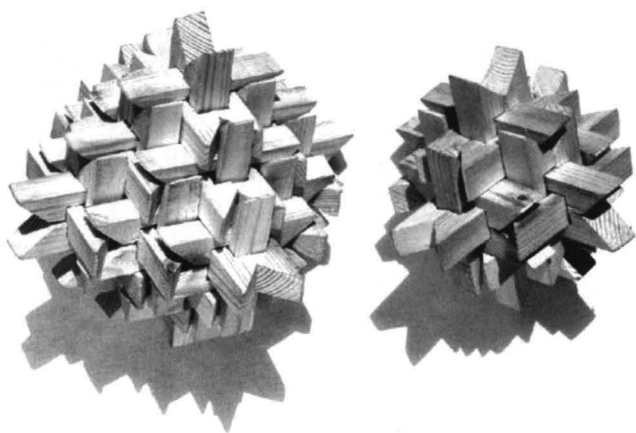
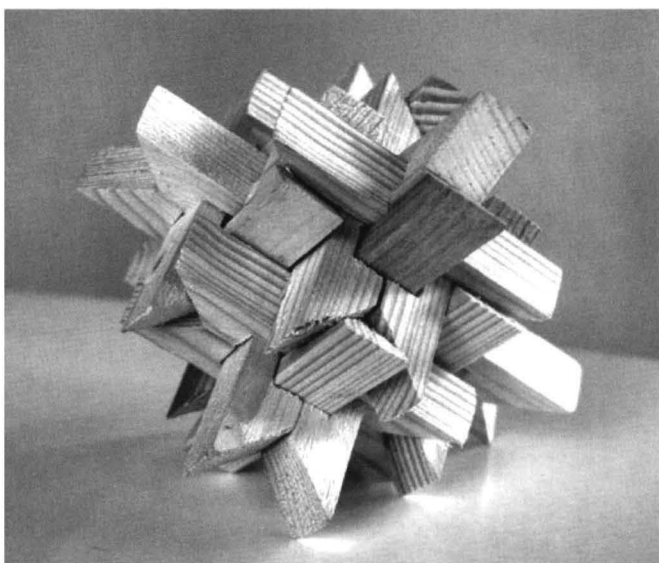
Planșa II. FUSE CU ȚURGĂLĂI sec. XIX-XX
(Colecția Ileana Pipaș – Tisa, Maramureș)

Planșa IV. CRUCE NEOLITICĂ CU TREI DIMENSIUNI
 (dimensiuni 8x8x8cm; lut ars neglazurat; loc. Parța, jud. Timiș)
 Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Baia Mare

Planșa V. **BASTONUL CU NOD ȘI PASĂRE**
începutul sec. XX
(Valea Stejarului, Maramureș)

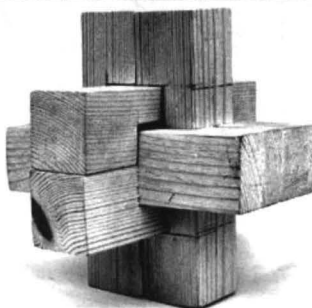

Planșa VII. **NODUL DEZVOLTAT**
(lucrări ale sculptorului popular Andrei Vanci)

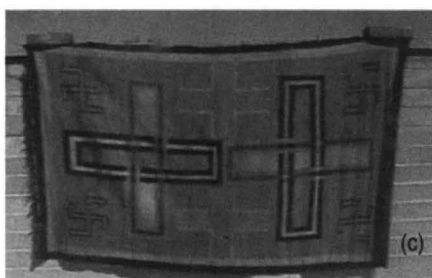

(a)

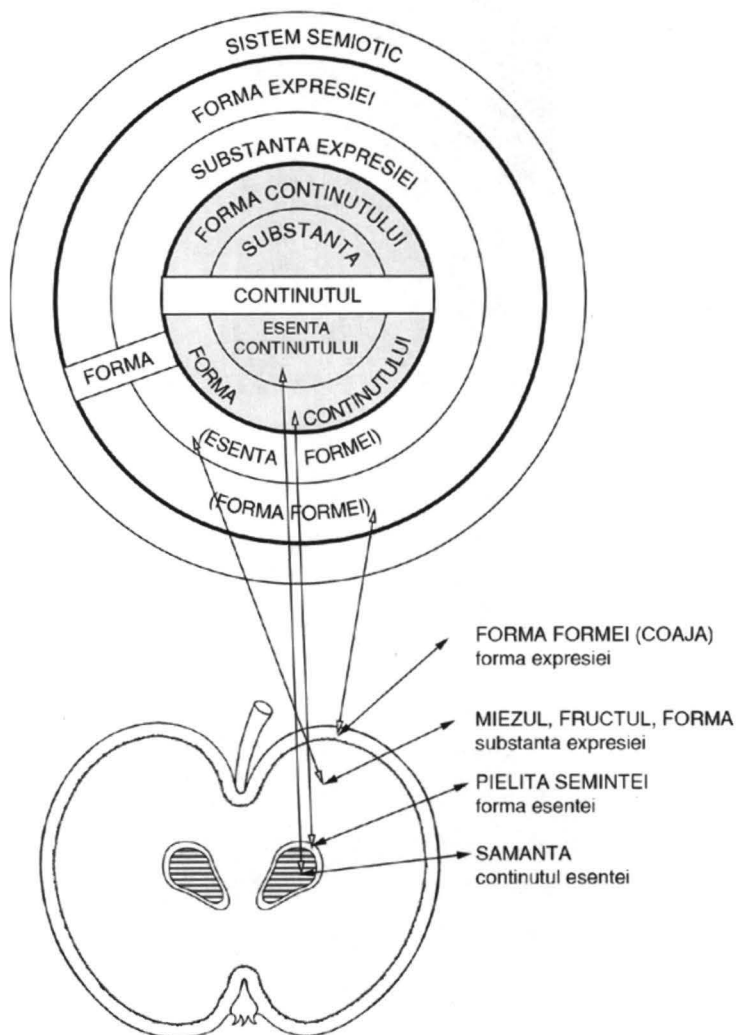
(b)

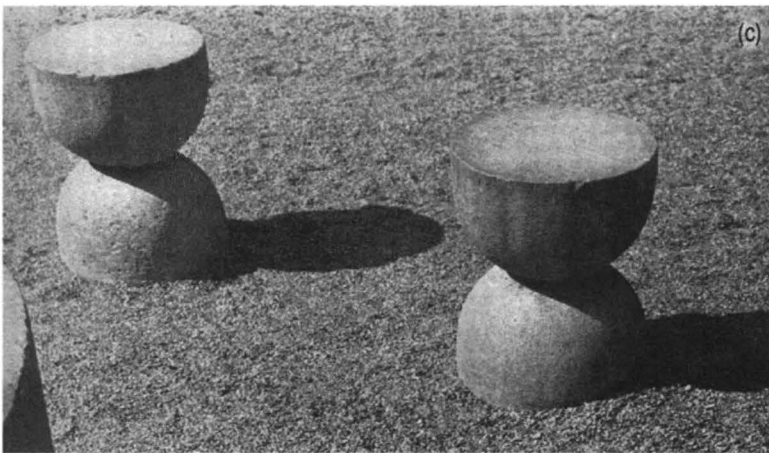
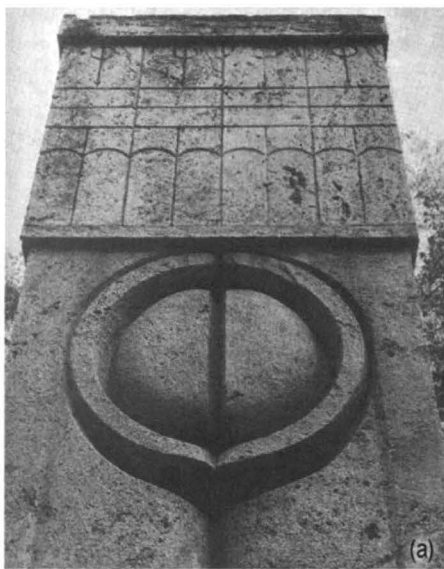
(c)

Planșa XX. NODUL SACRU

- (a) – Ștergar cu motivul nodului (swastika) din Hideaga, Maramureș (colecția Mihai Covaci); (b) – Nodul sub formă de cruce cu trei dimensiuni (se vede originea swasticii – Nodul); (c)– Țesătură Navajo, America de Nord
(b) (sursa <http://ro.wikipedia.org/wiki/Svastica>)

Planșa XXII. ESENȚĂ / FORMĂ

Planșa XXVI. **LUCRĂRI DE CONSTANTIN BRÂNCUȘI**
 (a)-Poarta Sărutului (detaliu); (b) – Sărutul (1908);
 (c)– Masa Tăcerii (detaliu) – cupe, clepsidre;
 (sursa: Dan Grigorescu, Brâncuși, Ed. Meridiane, București, 1979).

The symbols or primary archetypal signs found in the ancestral memory of prehistoric cultures, managed to penetrate and survive up to now in popular culture, in different forms (oral, written, inscribed on pottery, bricks, stones, plates, statuettes, and other ritualistic or household objects)

The frequency with which these signs bombarded the imagination led to a depository of genetic memory of human knowledge, sensitive and rational arranging itself in intimate structures of verbal and nonverbal expression.

The geometric signs of prehistoric times of all cultures go through the ages with a defying continuity.

Archetypal representations of MARAMURES are put into artistic forms by an energy which lives behind the awareness, being embedded in all traditional gestures and rituals, thus becoming part of an anatomy of consciousness and plastic expression, or generally artistic.

This halo of PRIMORDIAL TRADITION which dwells in the Carpathians on a large concentric area did not appear out of the blue, but was born here, as many world scientists have proved based on old and new, archeological, historic, ethnographic, linguistic research performed in this area.

One of the most important symbols born in this area of PRIMORDIAL TRADITION and preserved in certain variations only here in Maramures is the DACIAN KNOT. It is found in different materials and forms, in bold relief or plan, in rugs and textiles, in wood and ceramics, in stone or attire and also in folklore, in myths and legends, fairy tales, songs, spells, masques, round dances, folk theatre a.s.o.

The knot is one of the sacred symbols of mankind which really contains its meaning it is an expressive definition of the principle, but in it the secret of the Principle is neither revealed nor underemphasized because this mystery does not allow to be explained in words or worn out by feeling, understanding, love.

The work under consideration insists only on the symbolic modes of the KNOT, pondering about the imaginary functions of the knot, on its metaphoric, symbolic and archetypal functions.

The book starts with a general presentation of the knot, with pertinent references to specialty dictionaries. It continues by referring to varieties of the Celtic knot and their meanings, then an overall presentation of the DACIAN KNOT. This is classified in four chapters as follows:

I. THE SACRED KNOT (hollow, sonorous center) The principle of the sacred knot, the spindle with bells; the staff with the Bird; Developed Variations of the knot on gates, staircases or independent elements)

II. The DEVIL's KNOT (with every element different from those with full center) The Devil's Knot; cultivated, modern variations of the knot; the Ear of Wheat.

III. THE DECORATIVE KNOT (decorative element in bold relief or plan, often mistaken for the Sun symbol).

IV. THE LABYRINTH KNOT; the Center of the Sacred Knot; the Center of the Labyrinth; Models of Labyrinth; the Labyrinth and Food.

After this hermeneutic foray, there follows a chapter "The Knot and the Three-dimensional Cross" which compares the symbolic virtues of the three-dimensional cross, comprehensively described by René Guénon and the symbolic virtues of the sacred knot.

The final part of the book deals with another comparison between Brancusi's "the Kiss" and the Sacred Knot and the Knot and the Holy Grail.

The conclusion of this research can be summarized as follows:

"The MARAMURES KNOT" is an ideal "form" of the universal principle. It uses up all the sacred symbols, being the exhaustive symbol of the energy and radiation center, as well as all its symbolic functions.

Résumé

Les symboles ou les signes primaires, archétypiques, présents dans la mémoire ancestrale des cultures préhistoriques, ont eu la force de pénétrer et de survivre jusqu'à nos jours dans la culture populaire, sous diverses formes (orales, écrites et incisées dans des poteries, des briques et des plaquettes en pierre et en argile, dans des statuettes et d'autres objets rituels ou domestiques).

La fréquence à laquelle ces signes - sensibles et rationnels - bombardent l'imaginaire a déterminé l'apparition d'un dépositaire de mémoire génétique de la connaissance humaine, tout en se constituant dans de diverses structures intimes appartenant à des formes de langage verbal et non-verbal.

Les signes géométriques de la préhistoire, dans toutes les cultures anciennes, traversent les millénaires avec une précision et une linéarité provocatrices.

Les représentations archétypiques de Maramureș sont poussées dans des formes plastiques par une énergie qui habite derrière la conscience : incarnés dans tous les gestes et dans tous les rituels traditionnels, les signes et les symboles sont devenus partie de l'anatomie des sens et de l'expression plastique et littéraire ou artistique, en général.

Cette aube de la Tradition Primordiale qui vit dans les Carpates sur une aire concentrique très vaste n'est pas venue d'ailleurs, mais elle est née sur ces terres, ce que prouvent de plus en plus les scientifiques du monde, tout comme les anciennes et les nouvelles recherches archéologiques, historiques, ethnographiques, linguistiques etc., menées dans cet espace.

Parmi les symboles les plus importants nés dans cette aire de Tradition Primordiale et gardés dans certaines variantes uniquement dans le Maramureș, il y a le Nœud Dace, avec toutes ses formes exprimées dans de diverses matières et formes, dans l'espace, dans le relief ou dans le plan, sur des tapis et sur des matériaux textiles, dans le bois et dans la poterie, dans la pierre et sur des vêtements, mais aussi dans la littérature populaire, dans les mythes, légendes, contes de fées, chansons, danses, incantations, masques, théâtre populaire et ainsi de suite.

Le nœud est l'un des symboles sacrés de l'humanité qui contiennent « matériellement » leurs sens. Il représente une définition plastique du Principe, mais dans le nœud le mystère du Principe n'est ni révélé ni non-révélé car ce mystère ne se laisse pas expliqué par des mots, ni épuisé par les sens, par la compréhension, par l'amour.

Cette étude se penche sur les modalités symboliques du Nœud, sur la philosophie des « fonctionnalités » imaginaire du nœud, sur ses fonctions métaphoriques, symboliques et archétypiques.

Ce livre s'ouvre sur une présentation générale du Nœud, avec certaines références des dictionnaires de spécialité. Il y a ensuite une brève référence aux variantes du nœud celtique avec ses significations, puis une présentation générale du Nœud Dace. Ainsi, le livre comprend quatre chapitres :

I. Le Nœud Sacré (le centre vide, sonore) : le Principe du Nœud Sacré ; le Fuseau avec des « Țurgălăi » (« zurgălăi », « zdrangăne » = mots de la région qui désignent des objets en bois, remplis de petites pierres afin d'émettre des sons); le Bâton avec un oiseau ; Variantes développées du nœud (sur des portails, terrasses, escaliers ou comme des éléments en soi) ;

II. Le Nœud du Diable (chaque élément de la composition est différent des autres et le centre est plein) ;

III. Le Nœud non-spatial (élément plan ou en relief, souvent confondu avec le symbole du soleil);

IV. Le Nœud Labyrinthe : Modèles de labyrinthe ; le Labyrinthe et la nourriture.

Le livre contient les chapitres suivants : Le Nœud Sacré ; Le Nœud du Diable ; Le Nœud non-spatial ; Le Nœud Labyrinthe ; Le Nœud et l'art moderne ; Le Nœud et la Coupe du Graal.

La conclusion de cette étude pourrait être la suivante : le Nœud de Maramures est une « forme » idéale du Principe Universel. Il épuise tous les symboles sacrés, tout en étant l'expression entière du Centre, de ses énergies et de ses rayonnements, et aussi de ses fonctionnements symboliques.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Academia Română, *Istoria Românilor*, vol. I, *Moștenirea timpurilor îndepărtate*, Coordonatori: Acad. Mircea Petrescu-Dîmbovița, Alexandru Vulpe, Editura Enciclopedică, București, 2001;

Al-George, Sergiu; *Limbă și gândire în cultura indiană – introducere în semiologia indiană*, Ed. Științifică și enciclopedică, București 1976;

Aristotel, *Despre interpretare*, în *Organon I*, Traducere, studiu introductiv, introducere și note de Mircea Florian, Editura IRI, București, 1997;

Aristotel, *Etica nicomahică*, Traducere, studiu introductiv, comentarii și index de Stella Petecel, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988;

Aristotel, *Fizica*, Traducere și note de N. I. Barbu, Studiu introductiv și note, indice tematic și indice terminologic de Pavel Apostol, Studiu analitic

asupra „Fiziicii” lui Aristotel și note de Alexandru Posescu, Editura Științifică, București, 1966;

Aristotel, *Poetica*, Studiu introductiv, traducere și comentarii de D. M. Pippidi, Ediția a III-a îngrijită de Stella Petecel, Editura IRI, București, 1998;

Arnheim, Rudolf, *Arta și percepția vizuală*, Ed. Meridiane, București, 1979;

Avram, Vasile, *Chipurile Divinității, O hermeneutică a modelelor teofanice în spațiul sud-est european (ortodox)*, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2006;

Bachelard, Gaston, *Dialectica spiritului științific modern*, vol. I-II, traducere de Vasile Tonoiu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986;

Bălăceanu-Stolnici, Constantin, Magdalena Berescu, *Gândirea Magică – geneză și evoluție*, Ed. Nemira, București, 2009;

Bălin, Ioan, *Reflecții de semiologia literaturii*, Pan Publishing House, București, 1995;

Bălin, Ioan; Nedela, Richardo, *Sociologia noologică*, Editura Nemira, București, 2003;

Berger, René, *Artă și Comunicare*, Traducere de Florin Murgescu, Prefață de Titus Priboi, Ed. Meridiane, București, 1976;

Black, Jonathan, *Istoria secretă a lumii*, Ed. Nemira, București, 2013;

Blaga, Lucian, *Cunoașterea Luciferică*, Humanitas, București, 1993;

Burgos, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, Traducere de Gabriela Duda și Micaela Gulea, Ed. Univers, București, 1988;

Carpov, Maria, *Captarea sensurilor – coordonate analitice*, Editura Eminescu, București, 1987;

Cartea egipteană a morților (Papirusul Ani), Ed. Herald, București, 2010;

Cartea Morților (<http://www.egiptul-antic.info/religie.htm>) accesat la 16.02.2010;

Cartea Strălucirii, Pagini alese din Zohar, Ed. Herald, București, 2012;

Cheng, François, *Vid și plin. Limbajul pictural chinezesc*. Traducere de Iuliana Crenguță Munteanu, Editura Meridiane, București, 1983;

Chevalier, Jean; Gheerbrant, Alain (coord.), *Dicționar de Simboluri*, Polirom, Iași, 2009;

Cohen, Jean, *Structure du langage poétique*, Flammarion, Paris, 1966;

Constantin, Daniel, *Orientalia mirabilia*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976;

Culianu, Ioan Petru, *Mircea Eliade*, Traducere de Florin Chirițescu și Dan Petrescu, cu o scrisoare de la Mircea Eliade și o postfață de Sorin Antohi, Nemira, București;

Culianu, Ioan Petru, *Călătorii în lumea de dincolo*, Ed. Polirom, Iași, 2007;

Culianu, Ioan Petru, *Iter in silvis, I, Eseuri despre gnoză și alte studii*, Ed. Polirom, Iași, 2012;

Cultura și filosofia indiană în texte și studii, Ediție îngrijită de Cicerone Poghir, Traduceri din limba sanscrită de Theofil Simenschy, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;

De Mauro, Tullio, *Introducere în semantică*, traducere de Anca Giurescu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;

Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998;

Dorlfels, Gillo, *Estetica mitului (de la Vico la Wittgenstein)*, Editura Univers, București, 1975;

Drăgan, I.; Anastasiu, C.; Banciu, D.; Bădescu, I.; Furtună, C.; Mihăilescu, I.; Ungureanu, I.; Voinea, M.; *Sociologie Generală*, Tipografia Universității București, București 1985;

Dunăre, Nicolae, *Civilizație tradițională românească în curbură Carpatică Nordică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984;

Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, Editura Univers, București, 1977;

Eco, Umberto, *La struttura assente. La ricerca semiotica e il metodo strutturale*, Bompiani, Milano, 2004;

Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, Traducere de Ștefania Mincu și Daniela Bucșă, Editura Pontica, Constanța, 1996;

Eco, Umberto, *O teorie a semioticii*, Traducere din engleză de Cezar Radu și Costin Popescu, Ed. Meridiane, București 2003;

Eco, Umberto, *Semiotica e filosofia dell'linguaggio*, Biblioteca Einaudi, Torino, 1997;

Eco, Umberto, *Tratat de semiotică generală*, Traducere de Anca Giurescu și Cezar Radu, Postfață și note de Cezar Radu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982;

Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Ed. Univers, București, 1978;

Eliade, Mircea, *Cosmologie și Alchimie Babiloniană*, ediția a II-a, Editura Moldova, Iași, 1991;

Eliade, Mircea, *Făurari și alchimiști*, Traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, Editura Humanitas, București, 1997;

Eliade, Mircea, *Fragmentarium*, Editura Destin, Deva, 1990;

Eliade, Mircea, *Insula lui Euthanasius*, Humanitas, București, 1993;

Eliade, Mircea, *Istoria Credințelor și Ideilor Religioase*, ediția a II-a, vol. I, De la Epoca de piatră la Misterele de la Eleusis, Traducere și postfață de Cezar Baltag, Ed. Științifică, București, 1991;

Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I, traducere de Cezar Baltag, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984;

Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. II, traducere de Cezar Baltag, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986;

Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. III, traducere de Cezar Baltag, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988;

Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdiei – Publicistica exilului*, Editura Humanitas, București, 1992;

Eliade, Mircea, *Încercarea labirintului*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990;

Eliade, Mircea, *Mituri, vise și mistere*, Traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, Editura Univers Enciclopedic, 1998;

Eliade, Mircea, *Sacrul și profanul*, traducere din franceză de Brândușa Prelipceanu, ediția a II-a, Humanitas, București 2000;

Eliade, Mircea, *Solilocvii*, Editura Humanitas, București, 1991;

Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor*, traducere din franceză de Mariana Noica, ed. a IV-a, Humanitas, București, 2008;

Encause, Gerard / Papus, *Știința numerelor*, Ed. Herald, București, 2011;

Francastel, Pierre, *Realitatea figurativă, elemente structurale de sociologie a artei*, Traducere din limba franceză de Mircea Tomuș, Prefață de Ion Pascadi, Editura Meridiane, București 1972;

Gândirea hittită în texte, studiu introductiv: Constantin Daniel, serie îngrijită de Idel Segall, traducere Athanase Negoită, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986;

Genette, Gerard, *Figuri, Selecție*, traducere și prefață de Angela Ion și Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1978;

Georgescu-Gorjan, Ștefan, *Amintiri despre Brâncuși*, Scrisul Românesc, Craiova, 1988;

Georgiu, Grigore, *Filosofia culturii. Cultură și comunicare*, Editura comunicare.ro, București, 2004;

Girard, René, *Despre cele ascunse de la întemeierea lumii*, Editura Nemira, 2008;

Girard, René, *Violența și sacrul*, Editura Nemira, 2006;

Graur, Evelina, *Tehnici de comunicare*, Ed. Meridiane, Cluj-Napoca, 2001;

Grigorescu, Dan, *Brâncuși*, Intr. poligrafică „Arta Grafică” București, 1980;.

Guénon, René, *Simboluri ale științei sacre*, traducere de Marcel Tolcea și Sorina Șerbănescu, Editura Humanitas, 2008;

Guénon, René, *Simbolismul Crucii*, Ed. Herlad, București, 2012;

Hermes Trismegistos, *Corpus Hermeticum*, Ed. Herald, București, 2012;

Husar, Al., *Ars Longa. Probleme fundamentale ale artei.*, Editura Univers, București, 1980;

Husar, Al., *Matapoetica. Prolegomene.*, Editura Univers, București, 1983;

Ianoși, Ion (coord.), *Dicționarul operelor filosofice românești*, Humanitas, București, 1997;

Ianoși, Ion, *Sublimul în estetică*, Editura Meridiane, București, 1983;

Jianu, Ionel, *Brâncuși*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001;

Jung, Carl Gustav, *Puterea sufletului, Antologie*, (patru părți), traducere de dr. Suzana Holan, Editura Anima, București, 1994;

Kogan, M. S., *Morfologia Artei*, traducere de Anca Irina Ionescu, Editura Meridiane, București, 1979;

Le Goff, Jacques, *Pentru un alt Ev Mediu. Valori umaniste în cultura și civilizația Evului Mediu*, Editura Meridiane, București, 1978,

Lechte, John, *Fifty Key Contemporary Thinkers: From Structuralism to Postmodernity*. London: Routledge, 1994;

Leibniz, G. W., *Monadologie*, traducere de Constantin Floru, Humanitas, 1994;

Levi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, traducere de J. Pecher, Editura Politică, București, 1978;

Lévi-Strauss, Claude, *Mythologiques. Le Cru et le Cuit*, Librairie Plon, Paris, 1964;

Liiceanu, Gabriel, *Despre limită*, Editura Humanitas, București, 2004;

Lohisse, Jean, *Comunicarea. De la transmiterea mecanică la interacțiune*. Polirom, Iași 2002

Louis, Pierre, *Les métaphores de Platon*, Société d'édition „Les Belles lettres”, Paris, 1945;

Lovinescu, Vasile, *Creangă și Creanga de Aur*, Cartea Românească, 1989;

Lovinescu, Vasile, *Creangă și Creanga de Aur*, Ed. Rosmarin, 1996;

Lovinescu, Vasile, *Interpretarea ezoterică a unor basme și balade populare românești*, Cartea Românească, 1993;

Malraux, André, *Capul de obsidian*, traducere de Modest Morariu, Editura Meridian, București, 1977;

Malraux, André, *Omul precar și literatura*, traducere de Modest Morariu, Editura Univers, București, 1980;

Marchiș, Ioan, *Simbolica artelor non-verbale*, Ed. Ethnologica, Baia Mare, 2011;

Marcus, Solomon, *Artă și știință*, Editura Eminescu, București, 1986;

Marga, Andrei, *Introducere în filosofia contemporană*, Editura Polirom, București, 2002;

Marga, Andrei; Muscă, Vasile (coord.), *Teme Hegeliene. Studii*. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1982;

Marinescu, Valentina, *Introducere în teoria comunicării. Principii, modele, aplicații*, Editura Tritonic, București, 2003;

Marino, Adrian, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1980;

McQuail, Denis, Windahl, Sven, *Modele ale comunicării*, Editura comunicare.ro, București, 2001;

Moles, Abraham, *Artă și ordinator*, traducere de Claudia Dumitriu și Ion Pascadi, Editura Meridiane, București, 1974;

Mușu, Gheorghe, *Lumini din depărtări. Civilizații prehelene și micro-asiatice*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981;

Mutar, Adina, *Ritualul de nemurire al „lupilor” geto-daci*, [www.enational.ro];

Noica, Constantin, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Humanitas, București, 1996;

Noica, Constantin, *Scrisori despre logica lui Hermes*, Editura Cartea Românească, București, 1986;

Noica, Constantin, *Sentimentul românesc al ființei*, Editura Eminescu, București, 1978;

Noica, Constantin, *Șase maladii ale spiritului contemporan*, Editura Humanitas, București, 2008;

Oltean, Dan, *Pasărea sufletului la daci și la români*, în *Dacia Magazin*, nr. 3, aprilie 2003;

Panofsky, Erwin, *Artă și semnificație*, traducere de Ștefan Stoenescu, Editura Meridiane, București, 1980;

Păun, Silvia, *Identități Europene inedite Italia – România*, Ed. Tehnică, București 1996;

Peirce, Charles S., *Semnificație și acțiune*, Prefață Andrei Marga, Selecția textelor și traducere din limba engleză Delia Marga, Editura Humanitas, București, 1990;

Petrescu, Paul, *Motive decorative celebre (contribuții la studiul ornamenticii românești)*, Editura Meridiane, București, 1971;

Platon, *Opere III*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;

Platon, *Opere IV*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989;

Platon, *Opere V*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986;

Platon, *Republica*, în *Opere V*, Ediție îngrijită de Constantin Noica și Petru Creția, Cuvânt preventor de Constantin Noica, Traducere, interpretare, lămuriri preliminare, note și anexă de Andrei Cornea, Colecție îngrijită de Idel Segall, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986;

- Platon**, *Sofistul*, în *Opere VI*, Ediție îngrijită de Constantin Noica și Petru Creția, Introducere la dialogurile logice Alexandru Surdu, Traducere, lămuriri preliminare și note Constantin Noica, Colecție îngrijită de Idel Segall, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989;
- Prut, Constantin**, *Calea rătăcită: o privire asupra artei populare românești*, Fundația Interart Triade, Timișoara, 2012;
- Prut, Constantin**, *Fantasticul în arta populară românească*, Editura Meridiane, București, 1972;
- Radian, H. G.**, *Cartea proporțiilor. Principii și aplicații în arhitectură și artele plastice*, Editura Meridiane, București, 1981;
- Roman, Regis**, *Hermeneutică și comunicare*, Curs introductiv, p. 1, accesat 14 octombrie 2009 la adresa [[http:// www.scribd.com /doc/ 3086263/ Hermeneutica-si-Comunicare](http://www.scribd.com/doc/3086263/Hermeneutica-si-Comunicare)]
- Roșca, D. D.**, *Studii și eseuri filosofice*, Editura Științifică, București, 1970;
- Santarcangeli, Paolo**, *Cartea labirinturilor. Istoria unui mit și a unui simbol*, Editura Meridiane, București, 1974;
- Saussure, Ferdinand**, *Cours de linguistique générale*, Publié par Charles Bally et Albert Séchehaye avec la collaboration de Albert Riedlinger, Édition critique préparée par Tullio de Mauro, Postface de Louis-Jean Calvet, Payot, Paris, 1995;
- Sebeok, Thomas A.**, *Semnele: o introducere în semiotică*, Traducere din engleză după ediția a II-a definitivă de Sorin Mărculescu (Signs: an introduction to semiotics, Second edition, Toronto, Canada, 2001), Humanitas, București, 2002;
- Shepherd Rowena, Shepherd Rupert**, *1000 de simboluri. Semnificația formelor în artă și mitologie*, Editura Aquila'93, Oradea, 2007;
- Stoichiță, Radu**, *Natura conceptului în logica lui Hegel*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1972;
- Tatarkiewics, Wladyslaw**, *Istoria esteticii*, Editura Meridiane, București, 1978;
- Târziu, Claudiu**, *Stălpii Morților și Pasărea Suflet*, în *Formula As*, nr. 985, anul 2011;
- Tonoiu, Vasile**, *Dialectică și relativism. Ideea de referențial.*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;
- Tonoiu, Vasile**, *Ontologii arhaice în actualitate*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1998;
- Vartic, Andrei**, *O istorie geometrică a lui Homo Sapiens*, 2000 ([http://www.scribd.com/doc/8266233/O- Istorie - Geometric - A-a-Lui-Homo-Sapiens-Andrei-Vartic](http://www.scribd.com/doc/8266233/O-Istorie-Geometric-A-a-Lui-Homo-Sapiens-Andrei-Vartic)) accesat la 18.08.2009;
- Vasilu, Emanuel**, *Câteva reflecții asupra distincției semn-simbol*, în SCL, XXXIX, 1988, nr. 5;

Vasilu, Emanuel, *Elemente de filozofie a limbajului*, EAR, București, 1995;

Vlăduțescu, Gh., *Deschideri către o posibilă ontologie. Interpretări al presocratici.*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987;

Wald, Lucia, *Sisteme de comunicare umană*, Editura Științifică, București, 1973;

Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginilor*, Traducere de Muguraș Constantinescu, Ediție îngrijită și postfață de Sorin Alexandrescu, Editura Polirom, Iași, 2004;

Wunenburger, Jean-Jacques, *Sacrul*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000;

Summary

The symbols or primary archetypal signs found in the ancestral memory of prehistoric cultures, managed to penetrate and survive up to now in popular culture, in different forms (oral, written, inscribed on pottery, bricks, stones, plates, statuettes, and other ritualistic or household objects)

The frequency with which these signs bombarded the imagination led to a depository of genetic memory of human knowledge, sensitive and rational arranging itself in intimate structures of verbal and nonverbal expression.

The geometric signs of prehistoric times of all cultures go through the ages with a defying continuity.

Archetypal representations of MARAMURES are put into artistic forms by an energy which lives behind the awareness, being embedded in all traditional gestures and rituals, thus becoming part of an anatomy of consciousness and plastic expression, or generally artistic.

This halo of PRIMORDIAL TRADITION which dwells in the Carpathians on a large concentric area did not appear out of the blue, but was born here, as many world scientists have proved based on old and new, archeological, historic, ethnographic, linguistic research performed in this area.

One of the most important symbols born in this area of PRIMORDIAL TRADITION and preserved in certain variations only here in Maramures is the DACIAN KNOT. It is found in different materials and forms, in bold relief or plan, in rugs and textiles, in wood and ceramics, in stone or attire and also in folklore, in myths and legends, fairy tales, songs, spells, masques, round dances, folk theatre a.s.o.

The knot is one of the sacred symbols of mankind which really contains its meaning it is an expressive definition of the principle, but in it the secret of the Principle is neither revealed nor underemphasized because this mystery does not allow to be explained in words or worn out by feeling, understanding, love.

The work under consideration insists only on the symbolic modes of the KNOT, pondering about the imaginary functions of the knot, on its metaphoric, symbolic and archetypal functions.

The book starts with a general presentation of the knot, with pertinent references to specialty dictionaries. It continues by referring to varieties of the

Celtic knot and their meanings, then an overall presentation of the DACIAN KNOT. This is classified in four chapters as follows:

I. THE SACRED KNOT(hollow, sonorous center)The principle of the sacred knot, the spindle with bells; the staff with the Bird; Developed Variations of the knot on gates, staircases or independent elements)

II. The DEVIL's KNOT(with every element different from those with full center)The Devil's Knot; cultivated, modern variations of the knot; the Ear of Wheat.

III. THE DECORATIVE KNOT (decorative element in bold relief or plan, often mistaken for the Sun symbol).

IV. THE LABYRINTH KNOT; the Center of the Sacred Knot; the Center of the Labyrinth; Models of Labyrinth; the Labyrinth and Food.

After this hermeneutic foray, there follows a chapter "The Knot and the Three-dimensional Cross" which compares the symbolic virtues of the three-dimensional cross, comprehensively described by René Guénon and the symbolic virtues of the sacred knot.

The final part of the book deals with another comparison between Brancusi's "the Kiss" and the Sacred Knot and the Knot and the Holy Grail.

The conclusion of this research can be summarized as follows:

"The MARAMURES KNOT" is an ideal "form" of the universal principle. It uses up all the sacred symbols, being the exhaustive symbol of the energy and radiation center, as well as all its symbolic functions.

Résumé

Les symboles ou les signes primaires, archétypiques, présents dans la mémoire ancestrale des cultures préhistoriques, ont eu la force de pénétrer et de survivre jusqu'à nos jours dans la culture populaire, sous diverses formes (orales, écrites et incisées dans des poteries, des briques et des plaquettes en pierre et en argile, dans des statuettes et d'autres objets rituels ou domestiques).

La fréquence à laquelle ces signes - sensibles et rationnels - bombardent l'imaginaire a déterminé l'apparition d'un dépositaire de mémoire génétique de la connaissance humaine, tout en se constituant dans de diverses structures intimes appartenant à des formes de langage verbal et non-verbal.

Les signes géométriques de la préhistoire, dans toutes les cultures anciennes, traversent les millénaires avec une précision et une linéarité provocatrices.

Les représentations archétypiques de Maramureș sont poussées dans des formes plastiques par une énergie qui habite derrière la conscience : incarnés dans tous les gestes et dans tous les rituels traditionnels, les signes et les symboles sont devenus partie de l'anatomie des sens et de l'expression plastique et littéraire ou artistique, en général.

Cette aube de la Tradition Primordiale qui vit dans les Carpates sur une aire concentrique très vaste n'est pas venue d'ailleurs, mais elle est née sur ces terres, ce que prouvent de plus en plus les scientifiques du monde, tout comme

les anciennes et les nouvelles recherches archéologiques, historiques, ethnographiques, linguistiques etc., menées dans cet espace.

Parmi les symboles les plus importants nés dans cette aire de Tradition Primordiale et gardés dans certaines variantes uniquement dans le Maramureș, il y a le Nœud Dace, avec toutes ses formes exprimées dans de diverses matières et formes, dans l'espace, dans le relief ou dans le plan, sur des tapis et sur des matériaux textiles, dans le bois et dans la poterie, dans la pierre et sur des vêtements, mais aussi dans la littérature populaire, dans les mythes, légendes, contes de fées, chansons, danses, incantations, masques, théâtre populaire et ainsi de suite.

Le nœud est l'un des symboles sacrés de l'humanité qui contiennent « matériellement » leurs sens. Il représente une définition plastique du Principe, mais dans le nœud le mystère du Principe n'est ni révélé ni non-révélé car ce mystère ne se laisse pas expliqué par des mots, ni épuisé par les sens, par la compréhension, par l'amour.

Cette étude se penche sur les modalités symboliques du Nœud, sur la philosophie des « fonctionnalités » imaginaire du nœud, sur ses fonctions métaphoriques, symboliques et archétypiques.

Ce livre s'ouvre sur une présentation générale du Nœud, avec certaines références des dictionnaires de spécialité. Il y a ensuite une brève référence aux variantes du nœud celte avec ses significations, puis une présentation générale du Nœud Dace. Ainsi, le livre comprend quatre chapitres :

I. Le Nœud Sacré (le centre vide, sonore) : le Principe du Nœud Sacré ; le Fuseau avec des « Țurgălăi » (« zurgălăi », « zdrangăne » = mots de la région qui désignent des objets en bois, remplis de petites pierres afin d'émettre des sons); le Bâton avec un oiseau ; Variantes développées du nœud (sur des portails, terrasses, escaliers ou comme des éléments en soi) ;

II. Le Nœud du Diable (chaque élément de la composition est différent des autres et le centre est plein) ;

III. Le Nœud non-spatial (élément plan ou en relief, souvent confondu avec le symbole du soleil);

IV. Le Nœud Labyrinthe : Modèles de labyrinthe ; le Labyrinthe et la nourriture.

Le livre contient les chapitres suivants : Le Nœud Sacré ; Le Nœud du Diable ; Le Nœud non-spatial ; Le Nœud Labyrinthe ; Le Nœud et l'art moderne ; Le Nœud et la Coupe du Graal.

La conclusion de cette étude pourrait être la suivante : le Nœud de Maramureș est une « forme » idéale du Principe Universel. Il épuise tous les symboles sacrés, tout en étant l'expression entière du Centre, de ses énergies et de ses rayonnements, et aussi de ses fonctionnements symboliques.